

Kosten wegen das Kurshonorar von 20 auf 24 K (resp. auf 44 K) erhöht werden.

Es wird darauf aufmerksam gemacht, das der Beitritt zum Lehrer-Fortbildungs-Verein nicht als Anmeldung zum Kurs betrachtet wird, sondern das letztere ausdrücklich erfolgen muß. Die Anmeldung ist nur gültig unter Beischluß des halben Kurshonorars (10, beziehungsweise 20 K).

Beitrittserklärungen und Anmeldungen zum Kurs sind zu richten an Herrn Ferdinand Posch, k. k. Turnlehrer, Wien, I. Christinengasse 6. Anfragen wegen Quartier etc. beantwortet Herr Lehrer Johann Hartmann in Dornbirn,

Der Obmann des Lehrer-Fortbildungs-Vereines:

Dr. Kurt Kaser

Universitäts-Dozent, Wien, VIII. Wickenburggasse 10.

Dr. Anton Lampa

Universitäts-Dozent, Wien, XVIII. Lazaristengassen 36.

Naše kričeče razmere.

Najuglednejši stan je vojaški stan. Vojak-prostak je sicer velik siromak, a častniki so imenitni gospodje, in sicer gospodje, s katerimi ni dobro zobati črešnje. Povsod uživajo velik ugled in spoštovanje, se sukajo v najodličnejših družbah, so ponosni na svoj stan in gledajo na svojo čast s pedantno natančnostjo. Milijoni, ki se porabljaajo za vojaštvo vsako leto, so grozna butara za davkoplačevalce; vsi se pritožujejo nad tem neznosnim bremenom, a ko pride čas za odmerjenje in pokritje stroškov v obeh naših državnih parlamentih, pade sicer tuptam kaka opomba, a končno se odobrijo v delegacijah vse vojaške zahteve, čeprav so od leta do leta večje in neznosnejše. Vse države ječijo pod bremenom militarizma, sevede pri nas ne more biti drugače kakor je drugod: žrtvuje se za oboroženi mir vse — vse. Da bi se le en del teh stroškov porabilo za ljudsko izobrazbo, za ljudsko šolo, koliko koristi bi to donášalo! Ali naša slavna vlada ima v tem oziru gluha ušesa, za vojaštvo žrtvuje vse — za ljudsko šolo pa ničesar. Čeprav je šolska izobrazba podlaga blaginji države, vojaštva in posameznega človeka, se ozira nanjo le z neko površnostjo. Ljudske šole je država prepustila posameznim deželam v milost in nemilost, ne meneč se za to, če imajo te za pokritje stroškov dovolj sredstev ali pa ne. Ona si je prisvojila vrhovno oblast nad šolstvom, za drugo ji ni nič mar. To je krivica, in sicer največja krivica v naši ustavni državi; dokler se ne reši ta zadeva na kak boljši način, zaman pričakujemo boljših časov na ljudsko šolskem polju, zaman izdatnih napredkov in uspehov, zaman tudi stanu primerne gnotnega stanja pri učiteljstvu.

Naši učenci prihajajo v vojaški stan izšolani in izobraženi iz naših šol. Siromak je, kdor nič ne zna. Pri vojaki se jako slabo godi tistim, ki niso hodili nič v šolo, ali so se zaradi nemarnosti slabo izobrazili. Človek bi mislil, da bi morali biti vojaški predstojniki hvaležni učiteljstvu za izobrazbo naših izšolanih učencev — vojakov. Žal, izkušnja nas uči, da ni tako. Dobro se še spominjamo od ministrstva za uk in bogočastje pred več leti izdanih dveh odlokov na vsa šolska vodstva. Prvi odlok je bil izdan radi avstrijske zgodovine. Nekje gori v Galiciji, kjer umira učiteljstvo gladu radi mastnih dohodkov, so se oglašali k izpitom v kadetne šole ljudje z nezadostnim znanjem iz tega predmeta. Pritožba je prišla zaradi tega na najvišje mesto, in od tukaj smo do-

bili vsi avstrijski učitelji svarilo, da se mora gojiti po ljudskih šolah z večjo marljivostjo avstrijska zgodovina. Seveda, na vojaške pritožbe se mora ozirati ter dati vsemu stradajočemu učiteljskemu stanu ukor radi nemarnega izpolnovanja stanovskih dolžnosti, za izboljšanje našega bednega stanja pa ne dobimo drugega kakor odgovor, da ni denarja.

Najbolj čudna pa je bila pred leti pritožba tega stanu radi navadnih vojakov prostakov, ki je baje izšla iz tožne Istre, in sicer iz Pulja. Pritožba se je glasila radi nezadostnega znanja iz navadnih ljudskošolskih predmetov, in da ti vojaki ne znajo imenovati niti najslavnejših generalov, pa tudi da o rodu našega presvetlega vladarja nimajo nobenega pojma. Zopet smo dobili odlok s pojasnilom, da se moramo na to bolje ozirati. V prvi vrsti, seveda, so bile prizadete šole in učiteljstvo na Primorskem. Kdo se ne bo smejal, boljše rečeno jezil? Iz tiste slavne Istre prihajajo pritožbe, kjer se skrbi za slovansko ljudsko izobrazbo kakor za lanski sneg! Tam je še blizo polovica, če ne več, analfabetov zlasti med Čiči, pa tudi med Hrvati in Slovenci jih je več kakor preveč. Za Italijane se skrbi vse drugače, oni imajo šol dovolj. Ni čuda, da prihajajo k vojakom mladiči brez najmanjše šolske izobrazbe ter da ne znajo nič o generalih in o samem presvetlem cesarju. Kje naj se pa vsega tega nauče, ako še nobene šole nikoli niso videli? Slavna vlada naj bi rajša trdo prišla deželni šolski svet istrski, ki Slovanom vse druge šole usiljuje, le slovanske nobene. Ona tega ni gotovo storila, marveč je dala stradajočemu učiteljstvu moralno zaušnico mesto kruha za trud.

Poleg vojaškega stanu uživa veliko čast tudi duhovski stan. Čast, komur gre čast. Mi učitelji spoštujemo ta stan iz ozirov na njegov velevažni poklic, in pa tudi zato, ker se bavi z odgojo šolske mladine. Vera je med narodi potrebna, brez nje bi ne bilo obstanka, zlasti med preprostim ljudstvom. Našo vero uči duhovski stan po cerkvah in šolah. Imeniten stan, pa tudi odgovora poln stan. Učiteljstvo sodeluje z duhovščino pri odgoji, v potrebi je celo sposobno poučevati verouk. Naše ljudstvo je verno, iz tega ljudstva je izšlo tudi naše učiteljstvo, in to ne more biti nič drugačno kot verno. Neveren učitelj ne sodi v šolo, ker takšen bi bil v protislovju z ljudstvom, torej tudi z v odgojo dano mu šolsko mladino in s šolskim zakonom. Nравna verska odgoja je po šolskem zakonu zaukazana, in te se mi učitelji tudi strogo držimo. Kateri učitelj bi se pa predrznil trgati vero iz src nedolžnih otročičev v vsegamogočnega Stvarnika? Še celo lahkoverni Rousseau je prišel po svojem natornem razmotrivanju do prepričanja, da naša vera ni delo človeške domišljije. Naše učiteljstvo je in ostane verno, odgojuje verno, pa tudi kot verno živi, da ni v izpotiko našemu vernemu ljudstvu. Da, ponavljati moramo ob tej priliki izrek, ki smo ga že večkrat zapisali: „Pokažite nam brezvernega učitelja med Slovenci, mi smo prvi, ki ga hočemo kamenati.“

Žal, da se je v novejšem času pojavila neka struja ljudi, ki jim je vse naše dokazovanje bob ob steno. Šolo hočejo ti ljudje iztrgati iz naših rok, rekoč, da je sedanja šola brezverska. Pišejo o nas v javnih listih sramotilno in poniževalno, ker jim nočemo upogniti svojega tilnika in jim biti vdani in ponižni sluge kakor nekdanji „Stiefelputzerji“ in mežnarji. Jezé se in bode jih jako v oči, da smo organizovani ter odbijamo vse napade zlasti potom naše „Zaveze“. Vsaka najmanjša pregreha, katero zagreši kdo izmed naših bednih sodrugov, mora priti v javnost, ter vpijejo: „Glejte, taki so naši učitelji!“ Pa tudi zavijati znajo prav mojstrski

resnico, samo da nas bolj počrnijo. Ako se pa predrzne kateri naših se zagovarjati, se potezati za sveto resnico ali pa celo trditi, da tudi v njihovih vrstah ni vse tako, kakor bi moralo biti, takrat začnejo streljati kar s topovi na nas. Ti ljudje imajo v rokah moč, to oni dobro vedo. Mnogo preprostega, pobožnega — pa tudi zlobnega ljudstva jim je slepo vdano, ker že od pamtiveka zauživajo čast, slavo in zupanje ljudstva. Oni hočejo imeti šolo in učiteljstvo pod svojo oblastjo, trdeč, da jim to pripada. Nastala je za šolo prava vojska. Piše se o brezverski šoli in trosi se to obrekovanje med preprosto ljudstvo, da se na ta način jemlje ugled in spoštovanje učiteljstvu in šoli. Niti na najsvetejšem kraju, v cerkvi, se nam in šoli ne prizanaša. Gorje mu, kdor se postavi v bran! „Učiteljski Tovariš“, ki se je potezal za naše pravice, za šolo in bedno učiteljvo — ta je sedaj proklet, kdor ga bere, je „ferdaman“. Učiteljstvo naprednega duha se preganja, prezira in zasramuje. Kakšno pa naj bo drugačno kot napredno? Ali naj bo hinavsko, svetohlinsko in breznačajno? Znabiti nazadnjaško, da bi ne sodelovalo za prosveto, omiko in napredek med ljudstvom, kakor oni želijo? Nikakor ne! Ono mora biti napredno, ker že stan to zahteva, pa tudi verno, značajno in neumorno delavno, in te lastnosti naj použiva od njih šolska mladina, da postane tudi narod nekdanj podoben svojim odgojiteljem. Te lastnosti pa našim nasprotnikom niso drage, zato se pa bje boj na življenje in smrt. Udareci, katerih dobivamo od te struje ljudi, niso več moralični, ampak pogubonosni. Gorje nam, šoli in narodu, ako pridejo ti do neomejene oblasti. Zgledov, kako bi se ravnalo potem z nami, imamo v naši državi in drugod. Nehote nam prihaja na misel slavni poljski pisatelj Sienkiewicz in njegovo delo „Križarji“. Hudobije, ki so jih uganjali križarji pod znakom sv. križa in naše vere so tu popisane natančno.

(Dalje.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz Ljutomera. Zadnja številka „Učit. Tovariša“ je prinesla klic iz Ormoža z noslovom: „Kam plovejo naši sosedi v ljutomerskem okraju?“ Ker je iz vrstic jasno, kdo je tisti mlad tovariš-predlagatelj, zato blagovolite sprejeti sledeče v pojasnilo.

Vse, kar predbaciva pisec istih vrstic, se ni vršilo ne v zadnjem, pa tudi ne v enem zborovanju, ker naše društvo ne zboruje vsako četrtletje o lepem vremenu enkrat, ampak vsak mesec prvi četrtek pri vsakem vremenu. Meseca januarja sem res predlagal, naj opusti društvo naročitev političnih listov „Slov. Učitelj“ in „Učit. Tovariš“. To pa sem storil s popolnoma dobrim in vseskozi naprednim namenom, ker sem predlagal v prvi vrsti opustitev „Slov. Učitelja“, ki sploh ni glasilo učiteljev, temmanj pa naprednih. Kako pa pride napreden učitelj do tega, da bi podpiral list, ki je pravi grobokop napredni šoli in naprednemu učiteljstvu! „Učiteljskega Tovariša“ pa ima itak naročenega vsak napredni učitelj, čemu bi ga plačeval dvakrat ter še za take, ki so mu nasprotni. Političen list ima pa le tudi takrat vrednost, ako se čita sproti, ne pa vsak mesec enkrat. Jasno je, da ni bil nikakor moj namen, delovati proti „Učit. Tovarišu“.

V učit. zborovanju meseca februarja, pri katerem nisem mogel biti navzoč, je predlagal za napredek šole vnet to-

variš, da se naroči vseskozi strokoven list „Oesterreichischer Schulbote“. Omenim pa obenem, da je društvo že ves čas naročnik „Popotnikov“. Gotovo imajo le strokovni listi trajno vrednost. Naše društvo je res ud „Zaveze“, pristopilo pa je tudi ravno pri zadnjem zborovanju meseca marčija na moj predlog „Zvezi slov. štajerskih učiteljev in učiteljic.“ V kratkem času svojega bivanja v tem okraju sem se prepričal, da še ni tako zavoženo, kakor se sodi.

Kar pa se tiče našega glasila, je naročeno na njega menda malo društev — kolikor mi je znano, tudi ormoško učiteljsko društvo ni bilo do sedaj naročnik „Zavezinega“ glasila. Vsakega posameznega učitelja dolžnost je, da je naročnik „Učit. Tovariša.“

Iz lista „Naš dom“ pa črpa duševno hrano najbrž pisec istih vrstic sam, ker je tako spreten v laganju in zavijanju.

Na klic „Kam plovejo naši sosedi v ljutom. okraju?“ omenim le, da je dopisniku gotovo malo mar, kam plovejo njegovi sosedi; ako bi videl tudi našo ladjo se potapljati, bi menda bil on zadnji, ki bi priskočil na pomoč ter vrgel rešilno vrv vsaj enemu naprednih učiteljev. Povem pa mu lahko tudi, da še njegovih moči ne bomo tako hitro rabili, ker nas je še dovolj krepkih naprednih učiteljev, kateri imamo jasno začrtano smer, kam plovemo.

Na Stari cesti, dne 24. marčija 1903. J. Tomažič.

Opomba uredništva: Naše mnenje je, da je dolžnost tako posameznega naprednega učitelja kakor tudi naših naprednih učiteljskih društev, da čim bolj podpirajo svoje napredno glasilo, zakaj čim več gnotne podpore ima katerikoli list, tem lepše se razvija in tem lažje izvršujejo svojo nalogo. Tako je tudi z našim listom. Kako je bilo z gorenjim slučajem ustrezno našim klerikalnim prijateljem, je že razvidno iz tega, da je „Slovenec“ z veseljem objavil vest, da je „Ljutomersko učit. društvo“ opustilo „Učit. Tovariša.“ Take pohvale seveda ne moremo biti veseli. — Ljudje jo tolmačijo po svoje.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Slovenska Šolska Matica“ priredi v sredo, dne 8. aprila t. l., ob 8. uri zvečer v mali dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani predavanje gosp. ravnatelja Henrika Schreinerja o „formalnih stopnjah“. — Ker je postalo to vprašanje pri nas zadnji čas jako pereče, je pričakovati obile udeležbe vseh interesiranih krogov. Odbor.

„Jubilejska samopomoč“. Opozarjam one gg. člane, ki še niso poravnali letošnje letnine, oziroma za zadnji slučaj smrti (Dolinar), naj to čim prej store, da bo vse v red, in jih ne bo treba posebej tirjati, kar je mučno in provzroča stroške.

Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje v četrtek, dne 7. maja, ob 10. uri dopoldne v Št. Jerneju po sledečem dnevnem redu: 1. hospitacija, 2. poročilo o društvenem delovanju, 3. pregled letnega računa, 4. volitev treh pregledovalcev računa, 5. volitev novega odbora, 6. predlogi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kamiško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 16. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v moravški šoli.

Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi hospitacija pri začetnikih: „Številjenje (po Črnivcu) in napisovanje“, ter poročilo g. nadučitelja Tomanca: „Učni načrti“ v pripravljalnem odboru za deželno konferencijo.

Oglasila za skupno vožnjo iz Domžal v Moravče in nazaj sprejema najkasneje do 14. aprila nadučitelj v Ihanu.

Vend. Sadar, t. č. tajnik.